



IRAKASLE ORDEZKAEZINAK: HEZKUNTZARAKO ESKUBIDEARI EUSTEN DIOTENENGAN INBERTITZEA

URRIAK 05: IRAKASLEEN MUNDU EGUNA

Hezkuntza, **harremanetan oinarritutako giza** prozesu **emozionala** da. Bizitza duinerako gaitasunak garatzea ahalbidetzen duen funtsezko gizarte sare horren parte da. Eta zalantzarik gabe, horren **bizkarrezurra** irakasleak dira.

Funtsezko langileak izan arren, soldata txikiak jasotzen dituzte, antzeko titulazioa duten beste lanbide batzuekin alderatuta (UNESCO & TTF, 2024). Horrez gain, lan zama neurrigabea dute bere gain, eta horrek arrisku larriak dakartzkio haien osasun fisiko eta mentalari, eta gutxitan jasotzen dute haiei aurre egiteko laguntza.

Hezkuntza sistemetan izaniko **desinbertsio kronikoak** eta **hezkuntzaren** eta irakasleen **gutxiespenak** eragin dute 44 milioi irakasleren defizit larria. Gainera, **falta diren hiru irakasletatik bat Saharaz hegoaldeko Afrikan behar da**. Irakaslerik gabe ezin izango dugu aurrera egin, munduan eskolatik kanpo jarraitzen duten 250 milioi haurrak eta gazteak eskolatzeko (UNESCO & TTF, 2024).

IRAKASLE GEHIAGO BEHAR DITUGU BALDINTZA DUINETAN

Hezkuntzaren kalitatea hobetzeko politika orok irakasleengan inbertitzea izan behar du ardatz. Izan ere, irakurketa eta matematika proben emaitzetan, **irakasleek beste edozein eskola faktorek baino bi eta hiru aldiz eragin handiagoa dute** (Oppen, 2019). Hala ere, hezkuntza sistemek aurre egin behar diote irakasle eskasia orokorrari, abandonu tasen igoera etengabeari eta, era berean, talentua talde gero eta murriztazago batengandik bildu behar izateari (Schweickert & Torres, 2026).

Irakasle eskasiak ondorio kaltegarriak ditu sistema osoan: lan zamak areagotu, irakaskuntzaren kalitatea arriskuan jarri eta lanbidean aritzeko gogo kentzen du, hezkuntzaren kalitatea murriztuta, desberdintasunak areagotuta eta hezkuntza sistemen erresilientzia arriskuan jarrita (Schweickert & Torres, 2026; UNESCO, 2025).

PREKARIZAZIOA EZ LITZATEKE IRAKASLEEKIN EDO HEZKUNTZAREKIN LOTU BEHAR

Irakasleen sindikatuei egindako inkesta batean, **soldata txikiak** jotzen dira irakasleen eskasian eragin handiena duen faktoretzat. Horren atzetik daude lan gainzama, estatus profesional apala eta garapen profesionalerako aukera urriak. Oro har, faktore horiek lan prekarizazio egoera etengabea sortzen dute, osasun fisikoari eta mentalari sakon eraginda (Arnold & Rahimi, 2024).

Karrerarekiko frustrazioek eta desilusioek irakasleen ihesaldi izugarria eragiten dute: **lehen hezkuntzan, oro har, eskola uzteari dagokion tasa bikoiztu egin da azken urteetan, % 4,6tik % 9,1era**. Latinoamerikan eta Kariben, 10 irakasle kontrataziotik 8,7 borondatez utzitako lanpostu hutsak betetzeko dira (UNESCO & TTF, 2024).

Gainera, merezi du gogoraraztea **irakaskuntza beti egon dela feminizatuta eta zaintza lanaren desbalorizazioarekin lotua** (Arnold & Rahimi, 2024). **Genero lerratze horrek bere horretan dirau gaur egun politika publikoetan, lanbidearen prekarizazioa betikotuta, kontuan harturik emakumeak % 68 direla** (UNESCO & TTF, 2024).

IRAKASLEAK, KRISIEN ETA LARRIALDIEN LEHEN LERROAN

Gaur egun, krisi konplexuek, hondamendi klimatikoek eta gatazkek 258 milioi haur eta neraberen hezkuntzari eragiten diote; besteak beste, Sudan, Venezuela eta Yemenen, beste 87 estaturen artean (ECW, 2026).

Larrialdietako hezkuntzari buruzko datu gutxi dagoen arren, agerian geratu da irakasleak lehen lerroan daudela: haurrak indarkeriatik edo erreklutamendutik babesteko tresna dira, traumak edo desnutrizioa detektatuz eta eskolako errutina bizirik mantenduz (UNESCO, 2025).

Larrialdietako hezkuntza funtsezkoa da eta bizitzak salbatzen ditu; baina mundu mailako laguntza humanitariorako funtsen % 4 baino gutxiago jasotzen du (Educo, 2025).

Laguntza, prestakuntza eta ordainsari duinik ez izatea irakaskuntzako arazo orokorra da, baina prekarietate hori are sakonagoa da krisi testuinguruetan. Irakasle gutxi izatearen ondorioz, irakaskuntza behin-behineko langile komunitario errefuxiatuen bizkar gainean dago eta ikasgela inprobisatuetan ematen da, talde armatuen mehatxupean, soldata erregulaturik gabe, behar adina eskola baliabiderik gabe, etengabeko prestakuntzarik gabe eta laguntza psikosozialik gabe; halaber, testuinguruak eragindako traumaren eta estresaren biktimak dira (EiE Hub, 2024).

ERRONKA DIGITALA KLIK EGITEAZ HARATAGO

Osloko eskoletako ikasgeletan badira taula digitalak eta badute berokuntza; beraz, ez dute antz handirik Nepaleko landa eskolekin, oinarrizko zerbitzurik ere ez baitute, eta ikasleak oinutsik sartzen dira. Teknologiak hezkuntzan duen eraginaz hitz egingo badugu, onartu behar da **ikasgelen arteko desberdintasunak ez direla soilik kulturalak edo klimatikoak, baizik eta Iparra-Hegoaldea arrakalaren ispilu**, bai eta kanpo zorraren, inbertsio publikorik ezaren eta garapenerako laguntza ofizialeko funtsen esleipenaren ispilu ere.

Eskualdebatzuetan eztabaida adimen artifizialaren (AA) ingurukoa da; **milioika ikasgelatan**, berriz, larrialdi eta zaugarritasun egoeretan, **ez dago Internetarako konexiorik, ezta energia elektrikorik ere**. Hala ere, ezin dugu alde batera utzi hezkuntza teknologiek eta adimen artifizialak ikasgeletan eta hezkuntzaren etorkizunean duten eragin handia.

Teknologia gero eta handiagoa den karga burokratiko eta administratiboa arintzeko bidea ematen duela esaten badu ere, prestakuntza pedagogiko egokirik ez dago eta, horren ondorioz, ezin da probetxurik atera eta, azkenean, irakaskuntzaren gainkarga eta higadura sozioemozionala areagotzen ditu (UNESCO, 2023; UNESCO & TTF, 2024).

Herrialdeen % 51k bakarrik du irakasleentzako arau esparru bat edo gaitasun digitalerako plan bat (UNESCO, 2023).

PISA txostenak beste behin jarri du mahai gainean pantailek eta adimen artifizialak ikaskuntzan duten eragin kaltegarria. Izan ere, pantailen eta adimen artifizialaren erabilera desegokiak murriztu egiten du ikasleen arreta luzea, irakurgaien ulermena eta zailtasunarekiko tolerantzia eta, zereginak makinaren esku uztean, zailagoa da benetako ikaskuntza ebaluatzea.

Ebaluazio tradizionalak ikaskuntza islatzen ez dutenez, irakasleek bestelako bideak erabili behar dituzte hori egiteko: behaketa, gelako elkarriketa eta pentsamendu-prozesuaren miaketa, eta horretarako, autonomia, tarte pedagogikoa eta malgutasuna behar dira. Baina **botila-lepoa sistema izan ohi da**, emaitza estandarizatuak eskatzen dituelako eta aldatzen zailak diren esparru zurrunen mendean dagoelako (Doucet, 2026).

GOMENDIOAK

Hezkuntza eraberritu beharra dago, ezegonkortasunak eta eraldaketa teknologikoaren erronkekekarrirako panoramageopolitikoari erantzuteko. Aldarrikatzen dugu irakaskuntza prozesua erabat gizatiarra dela, eta presentzia, enpatia eta eskuak behar dituela. Irakasleen lana ezin izango da makinekin ordeztu, eta horretarako, balio handiagoa eman behar zaio irakasleen lanbideari, haien eskubideak bermatu eta, behingoz, hezkuntza globalarekin geroratutako konpromisoak bete.

Irakaslerik gabe ez dagoelako hezkuntzarako eskubiderik, Hezkuntzaren aldeko Mundu Kanpainatik (CME Espainia) administrazio publikoei, nazioarteko lankidetzari, gizarte erakundeei eta hezkuntza komunitateari eskatzen diegu lanbidea defendatzeko eta honakoen alde egiteko:

- 1 Inbertsio publiko nazionala handitzea**, nazioarteko konpromisoak beteta, gutxienez BPGaren % 4 eta % 6 bitartean edo gastu publikoaren % 15 eta % 20 artean hezkuntza publikora bideratuz, irakasleen soldata- eta lan-baldintzak duintzeko baliabide nahikoak bermatuz.
- 2 Nazio Errenta Gordinaren % 0,7** Garapenerako Laguntza Ofizialera bideratzeko konpromisoa betetzea, hezkuntza nazioarteko lankidetzaren lehentasuna izango dela bermatuta.
- 3 Laguntza humanitariorako funtsen % 10, gutxienez**, hezkuntzarako erabiltzea krisi eta gatazka testuinguruak direnean, Eskola Seguruen Adierazpenarekiko atxikimendua bultzatuz eta berariazko baliabideak ziurtatuz larrialdietan ikasgelei eusten dieten irakasle komunitario, behin-behineko eta errefuxiatuak babesteko, haien lan erregularizaziorako, ordainsari duinerako eta laguntza psikosozialerako.
- 4 Harrera-programak, mentoretzak eta prestakuntza** eta garapen profesional etengaberako ibilbideak **ezartzea**, publikoak eta doakoak, irakasle hasiberriei eta esperientziadunei laguntzeko, eskola abandonu goiztiarra eragozteko.
- 5 Irakasleen ongizatean eta osasun mentalean inbertitzea**, behar diren tresna publikoak ezarriz laguntza psikosozialerako, lan gainkargari arreta emateko, lanaldia gainezkatzen duten zeregin burokratiko ez-pedagogikoak erraztu eta murrizteko, eta parekoen arteko laguntza sareak sortzeko.
- 6 Prestigio sozialeko kanpainak**, ikasketa-bekak eta karrera profesional motibagarri eta egonkorrak bultzatzea, gazteak 4. GJHa osorik betetzeko belaunaldien arteko aliantza baten parte izan daitezen.
- 7 Elkarrizketa soziala eta parte-hartze aktiboa bermatzea**: erakunde sindikalen eta irakasleen aldez aurreko partaidetza loteslea ziurtatzea, ez bakarrik ebaluazioan, baita hezkuntza politika publikoen diseinuan eta plangintzan, eraldakuntza digitalean eta larrialdiei erantzuteko planetan ere.

ERREFERENTZIAK

- Arnold, B. & Rahimi, M. (2024), *Global Status of Teachers 2024*. Brussels: Education International (EI).
- Doucet, A. (2026). *Teaching, AI, and the Human Core of Education: The Future Worth Defending*. Brussels: Education International (EI).
- *Education Cannot Wait (ECW). (2026). Breaking barriers: Understanding educational exclusion in crises. Global estimates 2026 update .*
- EDUCO. (2025). *Educación en emergencias 2025: un año poco esperanzador*.
- EiE Hub. (2024, octubre 9). *Are teachers valued in Education in Emergencies? What we know and how we address the challenges*.
- OECD (2025), *Education at a Glance 2025: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1c0d9c79-en>.
- Oppen, I. M. (2019). *Teachers Matter: Understanding Teachers' Impact on Student Achievement*. RAND Corporation.
- Schweickert, A., & Torres, R. (2026). *Teacher Shortages and the Global Retention Crisis in Public Education* (OECD Education Working Papers No. 342). OECD Publishing.
- UNESCO. (2023). *Informe de seguimiento de la educación en el mundo, 2023: Tecnología en la educación: ¿Una herramienta en los términos de quién? (Resumen ejecutivo)*.
- UNESCO & International Task Force on Teachers for Education (TTF) 2030. (2024). *Global Report on Teachers: Addressing teacher shortages and transforming the profession*. UNESCO.
- UNESCO. (2025). *Orientaciones sobre competencias para docentes en situaciones de emergencia y crisis prolongadas*. Oficina Regional de la UNESCO para América Central, México y Colombia.

Campaña Mundial por la
EDUCACIÓN
Coalición española www.cme-espana.org



CME_es



@CME_es



@CMEespana

La CME en España está liderada por:



Esta publicación cuenta con la colaboración de la Cooperación Española, a través de la Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID), sin embargo, el contenido de la misma es responsabilidad exclusiva de la Coalición Española de la Campaña Mundial por la Educación y no refleja, necesariamente, la postura de la AECID.

Con la financiación de:

